STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY JULIANE KOKOTT

přednesené dne 8. září 2005 [1]

I – Úvod

1. Co zahrnuje pojem „spravování zvláštního investičního fondu"? To je ústřední otázkou projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce VAT and Duties Tribunal (London). Podle šesté směrnice o dani z přidané hodnoty 77/388/EHS (dále jen „šestá směrnice") [2] jsou totiž operace související se správou zvláštních investičních fondů osvobozeny od daně z přidané hodnoty. Ve sporu v původním řízení by dotčené zvláštní investiční fondy nebo investiční společnosti z Abbey National's VAT group chtěly dosáhnout toho, že osvobození bude použito také na určitá plnění, která byla zadána k provedení třetím osobám.

2. Je třeba přitom objasnit, do jaké míry je při výkladu ustanovení týkajících se daně z přidané hodnoty nutno zohlednit směrnici Rady 85/611/EHS ze dne 20. prosince 1985 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) [3]. Směrnice 85/611 harmonizuje vnitrostátní právní předpisy o zvláštních investičních fondech a obsahuje zejména definici toho, co má být považováno za správu fondu.

3. Směrnice 85/611 krom toho obsahuje řadu strukturálních požadavků na SKIPCP, které tvoří důležité pozadí pro porozumění úkolům a způsobu fungování těchto nástrojů uložení peněz. Směrnice 85/611 zná v zásadě dvě formy SKIPCP. Jednak existují zvláštní aktiva, která byla vytvořena na základě smlouvy a nedisponují právní subjektivitou

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Šestá směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23).

3 — Úř. věst. L 375, s. 3, naposledy změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263).

(zvláštní investiční fondy). Ve Spojeném království mají tyto fondy často právní formu *unit trust*[4]. Kromě toho existují investiční společnosti, které byly založeny jako samostatné právnické osoby podle ustanovení práva obchodních společností.

4. Pro nedostatek vlastní právní subjektivity potřebují investiční fondy správcovskou společnost, která vykonává jejich právní úkony. Naproti tomu investiční společnosti jsou právnickými osobami, které se mohou spravovat také samy a nezbytně nepotřebují zvláštní správcovskou společnost. Ovšem podle ustanovení práva Spojeného království mají k dispozici *authorised corporate director* (ACD). Tento úkol plní zpravidla společnosti, takže se jejich struktura podobá zvláštnímu investičnímu fondu se správcovskou společností.

5. Nejdůležitější úkol správy fondu spočívá ve stanovení investiční politiky včetně rozhodnutí o nákupu a prodeji konkrétních cenných papírů. Vedle toho musí správcovská společnost vyřizovat účetní a vyúčtovací úkoly. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vyvolává otázku, zda tyto posledně uvedené činnosti, jsou-li zadány k provedení třetím osobám, ještě mohou být považovány za osvobozené plnění v souvislosti se spravováním zvláštního investičního fondu nebo investiční společnosti.

6. Další otázka se týká kvalifikace činnosti depozitáře. Jak zvláštní investiční fondy, tak i investiční společnosti[5] musí dát svoje aktiva do úschovy třetí straně. V případě *unit trust* plní fiduciář (trustee) úlohu depozitáře. V praxi působí zpravidla banky jako depozitáři. Depozitář vyřizuje příkazy správcovské společnosti. Kromě toho má určité kontrolní pravomoci a pravomoci týkající se součinnosti. Musí zejména dbát na to, že transakce s aktivy nacházejícími se v jeho úschově jsou řádně zaúčtovány. Také v souvislosti s plněními depozitáře vyvstává otázka, zda se přitom jedná o spravování zvláštního investičního fondu osvobozené od daně z přidané hodnoty.

4 — Je-li dále řeč obecně o podílových fondech, jsou tím míněny také fondy založené formou *unit trust*.

5 — Pro investiční společnosti kotované na burze platí určité výjimky z této povinnosti.

II – Právní rámec

A – *Právo Společenství*

7. Podle čl. 13 části B šesté směrnice

„[...] osvobodí členské státy od daně následující plnění, a to za podmínek, které samy stanoví k zajištění správného a jednoznačného uplatňování těchto osvobození a k zamezení jakýchkoli daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem či zneužití daňového režimu:

[...]

d) tyto operace:

[...]

3. operace včetně sjednání týkající se vkladových a běžných účtů, plateb, převodů, dluhů, šeků a dalších převoditelných cenných papírů, s výjimkou vymáhání dluhů,

[...]

5. operace včetně sjednání a vyjma řízení a správu v oblasti akcií, podílů na společnostech nebo sdruženích, dlužních úpisů a jiných cenných papírů, kromě:

— dokladů zakládajících právní nárok na zboží,

— práv nebo cenných papírů uvedených v čl. 5 odst. 3,

6. spravování zvláštních investičních fondů, jak je vymezují členské státy;

[...]"

jejich podílových jednotek na burze významně nelišila od čisté hodnoty jejich aktiv.

8. V článku 1 odst. 2 a 3 směrnice 85/611 [6] jsou zvláštní investiční fondy definovány následovně:

3. Tyto subjekty mohou být zřizovány na základě zákona buď podle smluvního práva (jako podílové fondy [zvláštní investiční fondy] spravované správcovskou společností), nebo podle svěřenského práva (jako, unit trusts'), nebo podle práva společností (jako investiční společnosti).

„2. Pro účely této směrnice a s výhradou článku 2 se za SKIPCP [subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů] považují subjekty:

Pro účely této směrnice se podílovými fondy [zvláštními investičními fondy] rozumí rovněž ‚unit trusts'".

— jejichž výhradním předmětem činnosti je kolektivní investování kapitálu získaného od veřejnosti do převoditelných cenných papírů a/nebo [nebo] do jiných likvidních finančních aktiv podle čl. 19 odst. 1 a které provozují svou činnost na základě zásady rozložení rizika a

9. Článek 4 směrnice 85/611 upravuje podmínky pro povolení SKIPCP orgány členského státu. Z odstavce 2 tohoto ustanovení vyplývá zejména to, že zvláštní investiční fond musí mít smluvní formou zajištěnu správcovskou společnost a od ní odděleného depozitáře. Investiční společnost potřebuje jen depozitáře.

— jejichž podílové jednotky jsou na žádost podílníků přímo nebo nepřímo odkoupeny nebo vyplaceny z aktiv těchto subjektů. Za rovnocenné odkupu nebo vyplacení se považuje jednání ze strany SKIPCP k zajištění toho, aby se hodnota

10. Článek 5 odst. 2 druhý pododstavec směrnice 85/611 odkazuje, co se týče popisu správy zvláštních investičních fondů a investičních společností, na demonstrativní

6 — Článek 1 získal svoje zde relevantní znění směrnicí 2001/108/ES (Úř. věst. 2002, L 41, s. 35; Zvl. vyd. 06/04, s. 302).

seznam funkcí v příloze II[7], která má následující znění:

„Funkce, které jsou součástí činnosti kolektivní správy portfolia:

— správa investic,

— administrativní činnosti:

a) právní služby a účetní služby v rámci správy fondu;

b) dotazy zákazníků;

c) oceňování a stanovování cen (včetně daňových přiznání);

d) sledování dodržování právních předpisů;

e) vedení registru podílníků;

f) rozdělování zisku;

g) emitování a vyplácení [odkup] podílových jednotek;

h) smluvní vyrovnání (včetně odeslání osvědčení);

i) vedení záznamů;

— obchodování."

11. Podle článku 5g směrnice 85/611 mohou členské státy povolit správcovským společnostem, aby pověřily výkonem jedné nebo

7 — Článek 5 získal rozhodné znění v projednávaném případě na základě směrnice 2001/107/ES (Úř. věst. 2002, L 41, s. 20; Zvl. vyd. 06/04, s. 287), kterou byla zavedena také příloha II, na kterou je v ní odkazováno.

několika ze svých funkcí třetí osobu, jsou-li splněny určité podmínky. Zejména musí být zajištěno, že pověření výkonem funkcí neohrožuje dohled nad správcovskou společností, a že funkce budou řádně provedeny.

12. Podle čl. 7 odst. 1 směrnice 85/611 musí být úschova aktiv zvláštního investičního fondu svěřena depozitáři. Povinnosti depozitáře konkretizuje čl. 7 odst. 3 následujícím způsobem:

„Depozitář musí dále:

a) zajišťovat, že prodej, emise, odkup, vyplacení a zrušení podílových jednotek jsou prováděny jménem podílového fondu [zvláštního investičního fondu] nebo správcovské společnosti v souladu se zákonem a statutem fondu,

b) zajišťovat, že hodnota podílových jednotek je vypočítávána v souladu se zákonem a statutem fondu,

c) plnit pokyny správcovské společnosti, pokud nejsou v rozporu se zákonem nebo statutem fondu,

d) zajišťovat, aby u operací zahrnujících aktiva fondu byla protiplnění poskytována v obvyklých lhůtách,

e) zajišťovat, aby byl výnos fondu využit v souladu se zákonem a statutem fondu."

13. Podle článku 9 směrnice 85/611 je depozitář odpovědný podle práva sídla správcovské společnosti za zaviněné porušení povinností.

14. Pro depozitáře investiční společnosti stanoví články 14 a 16 směrnice 85/611 podobnou úpravu jako články 7 a 9.

15. Podle článku 10 směrnice 85/611 nesmí žádná společnost působit jako správcovská společnost a zároveň jako depozitář. Odpovídající platí podle článku 17 pro investiční společnosti a jejich depozitáře.

B – *Vnitrostátní právo*

16. Ve Spojeném království bylo v šesté směrnici stanovené osvobození správy zvláštních investičních fondů a investičních společností provedeno Items 9 a 10, Group 5, Schedule 9 Value Added Tax ACT 1994 (zákon o dani z přidané hodnoty z roku 1994). Tato úprava platí pro „Authorised unit trusts" (povolené zvláštní investiční fondy) nebo „Trusts based schemes" (investiční fondy) (Item 9), jakož i pro Open-Ended Investment Companies (OEIC, investiční společnosti) (Item 10).

17. Ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty z roku 1994 přitom pro definici těchto subjektů odkazují na Section 236 a Section 237 Financial Services and Markets Act 2000 (zákon o finančních službách a trzích z roku 2000, FSMA). FSMA provádí směrnici 85/611 do vnitrostátního práva. Další ustanovení se nachází v Collective Investment Schemes Sourcebook of the Financial Services Autority (CIS-Sourcebook). Konečně existují ještě speciální ustanovení pro investiční společnosti v Open-Ended Investment Companies Regulations 2001 (nařízení z roku 2001 o otevřených investičních společnostech, OEIC-Regulations).

18. Další úkoly doplňující povinnosti ze směrnice jsou depozitáři nebo fiduciáři uloženy v CIS-Sourcebook. Cílem těchto ustanovení je především chránit zájmy spotřebitelů nebo investorů. Předkládající soud uvádí jednotlivě následující úkoly:

1) fiduciář může v součinnosti se správcem povolit menší změny prospektů (včetně změn týkajících se investičních cílů);

2) musí vydat podílové jednotky podle pokynů správce bezprostředně po jejich obdržení;

3) musí sdělit správci své pochybnosti a musí odmítnout podílové jednotky emitovat nebo zrušit, zastává-li názor, že emise nebo zrušení je v rozporu s omezením emise nebo že by nebyly v zájmu podílníků;

4) v případě mimořádných okolností může pověřit správce nebo mu přikázat přerušit emisi, zrušení, prodej nebo vyplacení podílových jednotek;

5) vynaložením přiměřené péče musí stanovit, zda protiplnění za emisi podílových jednotek, které není v hotovosti, je způsobilé poškodit již existující nebo potenciální podílníky;

6) může zrušit podílové jednotky podílníka, pokud tento správci nebo fiduciáři neplatí dlužné částky;

7) musí vést seznam podílníků;

8) může svolat valnou hromadu podílníků;

9) musí být konzultován k otázce, které trhy mimo Evropskou unii připadají pro investici v úvahu;

10) musí souhlasit s podmínkami „Stock lending transactions" navrženými správcem fondu a zajistit, že před jejich uzavřením bude poskytnuto přiměřené akcesorické zajištění;

11) musí schválit podmínky pro derivativní mimoburzovní obchody;

12) může schválit výkon práv, která souvisejí s investicí povoleného investičního fondu (jako například právo upisovat emisní práva) správcem, pokud by výkon v opačném případě vedl k porušení omezení rozsahu jmění;

13) v součinnosti se správcem může rozhodnout, zda chce vykonávat hlasovací právo, které je spojeno s investičním majetkem, který je tvořen podílovými jednotkami na jiných společných investičních programech, které jsou spravovány nebo kterým jsou jiným způsobem poskytovány služby správcem nebo jeho společníky nebo s podílovými jednotkami na povoleném zvláštním investičním fondu, které patří do investičního majetku „feeder fund", který je spravován nebo kterému jsou jiným způsobem poskytovány služby správcem, nebo některým ze společníků správce;

14) vynaložením nezbytné péče musí zajistit, že správce při tvoření rezerv na „dilution levies" a „stamp duty reserve tax" zohlednil všechny podstatné aspekty;

15) na pokyn správce může přijímat nutné cizí prostředky pro použití fondem;

16) musí učinit vhodná opatření k zajištění toho, že správné postupy a metody pro stanovení cen podílových jednotek budou správně použity a že budou uchovány dostatečné doklady;

17) při hrozícím střetu zájmů při obchodech s majetkem fondu musí vybrat nebo potvrdit nezávislého odhadce;

18) na žádost správce může schválit jiný směnný kurs pro ocenění majetku než ten, který je stanovený v CIS-Sourcebook, který by byl jinak oceněn v jiné měně a podle jiných metod oceňování majetku;

19) v součinnosti se správcem může rozhodnout o neprovedení ročního majetkového vypořádání, pokud by průměrná hodnota vypořádání byla podle jeho přesvědčení nižší než 10 GBP;

20) s ohledem na právo použitelné na fiduciární vztahy musí rozhodnout, zda platby z investičního majetku za úroky a jistinu úvěrů nebo za poplatky a daně, které se dotýkají investičního majetku, mají být zaplaceny z kapitálového účtu nebo z příjmového účtu;

21) má-li povolený zvláštní investiční fond více než jeden druh podílů a některý podílník žádá o přeměnu jednoho druhu podílů na jiný druh, určuje správce přiměřený počet podílů nového druhu, které mají být vydány tomuto podílníku; před tím ale musí konzultovat fiduciáře;

22) požaduje-li některý podílník vyplacení nebo zrušení podílů, může správce zajistit, že dotčené podíly budou zrušeny jako protiplnění za část majetku fondu namísto platby hotových peněz. Co se týče volby investičního majetku, který má být převeden, musí být v těchto případech konzultován fiduciář;

23) fiduciář může po správci požadovat prodat (nebo koupit) majetek, překračuje-li určitý nákup nebo prodej majetku správcem jemu CIS-Sourcebook přenesená oprávnění, nebo jsou-li dohody o úschově vlastnických listin neadekvátní;

24) fiduciář musí souhlasit se změnou počtu podílů, které jsou vydávány nebo rušeny za účelem opravy chyb týkajících se počtu podílů, které drží správce ve svém „Box" [8];

25) musí okamžitě informovat FSA o závažných porušeních pravidel obsažených v CIS-Sourcebook;

26) za určitých okolností může písemným prohlášením propustit správce, zejména je-li na správce vyhlášen konkurs, nebo je jmenován správce konkursní podstaty, nebo „pokud je fiduciář na základě dobrých a dostatečných důvodů tohoto názoru a písemně objasní, že změna správce je žádoucí v zájmu podílníků". Po propuštění správce musí fiduciář jmenovat nového správce;

27) musí udělit svůj souhlas, pokud by chtěl správce odstoupit ve prospěch jiného správce.

8 — Jako „Box" jsou označovány podíly na podílovém fondu, které správcovská společnost tohoto fondu sama drží.

19. Pro depozitáře investiční společnosti (*depositary*) stanoví CIS-Sourcebook převážně stejné povinnosti, přičemž kontrola a součinnost se zde vztahují na úkony ACD. Kromě toho odpadají úkoly související s vydáváním *units*.

III – Skutkový stav a předběžné otázky

20. Abbey National plc (Abbey National), žalobkyně v původním řízení, tvoří pro účely výběru daně z přidané hodnoty společně s řadou jiných dceřiných společností jednu skupinu, Abbey National's VAT Group. Členy skupiny jsou Abbey National Unit Trust Managers Limited (ANUTM), Scottish Mutual Investment Managers Limited (SMIM), Abbey National Asset Managers Limited (ANAM) a Inscape Investments Limited (Inscape). Tyto společnosti jsou správci SKIPCP.

21. Fiduciáři (depozitáři) těchto SKIPCP jsou Clydesdale Bank plc (CB), Citicorp Trustee Company Limited (CTCL), případně HSBC Bank plc (HSBC). Za svoje činnosti jako fiduciáři si účtují všeobecný fiduciářský poplatek s připočtením daně z přidané hodnoty. Tento poplatek nezahrnuje protiplnění za činnost uschovatele (*custodian*). CB a HSBC za toto účtují zvláštní poplatky. CTCL tento úkol sama nevykonává, nýbrž

využívá jako uschovatele třetí subjekt. Abbey National napadá vybírání daně z přidané hodnoty z fiduciářského poplatku, poněvadž činnost fiduciáře považuje za osvobozené operace ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.

22. Inscape Investment Fund, otevřená investiční společnost, jejímž ACD je Inscape, zpochybňuje rovněž skutečnost, že plnění jejího depozitáře CTCL jsou zatížena daní z přidané hodnoty. Také zde se přitom spor nevztahuje na protiplnění za úkoly uschovatele v úzkém smyslu, které nejsou poskytovány CTCL, nýbrž byly přeneseny na celosvětově operujícího subuschovatele (*global subcustodian*). Subuschovatel obdrží za svá plnění zvláštní odměnu přímo od Inscape.

23. Inscape mimoto přenesla některé z úkolů, k jejichž výkonu byla jako správcovská společnost zákonem zavázána, na Bank of New York Europe Limited (BNYE) a později na Bank of New York (BNY). BNYE a BNY účtovaly Inscape za tato plnění daň z přidané hodnoty. Také toto Abbey National napadá.

24. Podle smlouvy mezi Inscape a BNYE měla posledně uvedená převzít účetnictví fondu, tedy mezi jiným výpočet aktuální hodnoty podílových jednotek fondu, jakož i výpočet částky určené k výplatě a výpočet výnosu, vedení účetních knih, sestavení seznamu údajů pro prohlášení, která mají být pravidelně zveřejňována a pro výkaz hospodaření, vypracování daňových přiznání a podání prohlášení statistickému úřadu a Bank of England. Kromě toho měla BNYE plnit řadu dalších služeb, jako například vytvoření a hodnocení dílčích fondů, optimalizaci a správu účtů a plateb fondu, jakož i odhad správních nákladů, které jsou jako takzvané *dilution levy* rozpočítávány na vystupující a nově příchozí vlastníky podílových jednotek.

25. VAT and Duties Tribunal, London, kterému byl projednávaný spor předložen, podal podle článku 234 ES usnesením ze dne 29. března 2004 Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o následujících předběžných otázkách:

„1. Znamená osvobození od daně pro ‚spravování zvláštních investičních fondů, jak je vymezují členské státy' obsažené v čl. 13 části B písm. d) bodě 6 šesté směrnice o DPH, že členské státy mají pravomoc vymezit činnosti zahrnující ‚spravování' zvláštních investičních fondů, jakož i pravomoc určit ty zvláštní investiční fondy, které jsou od daně osvobozeny?

2. Je-li odpověď na první otázku záporná a pojem ‚spravování' v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice o DPH má mít se zřetelem na směrnici Rady 85/611/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (‚směrnice SKIPCP') ve znění jejích změn samostatný význam v právu Společenství, představují poplatky spojené s činností depozitáře nebo fiduciáře, které poskytli podle článků 7 a 14 směrnice SKIPCP, podle ustanovení vnitrostátní právní úpravy a stanov příslušného fondu od daně osvobozená plnění zahrnutá ve , spravování zvláštních investičních fondů' podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice o DPH?

Spojeného království a Lucemburska, jakož i Komise. Jejich argumentace bude v nezbytném rozsahu uvedena v rámci právního posouzení.

IV – Právní posouzení

A – *Úvodní poznámka k použití čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice na investiční společnosti*

3. Je-li odpověď na první otázku záporná a pojem ‚spravování' má mít samostatný význam v právu Společenství, uplatní se osvobození od daně pro ‚spravování zvláštních investičních fondů' v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice o DPH na služby poskytované externím správcem formou administrativních činností při správě fondu?"

27. Ve zvláštním investičním fondu jsou seskupeny peníze velkého počtu investorů a jsou investovány do cenných papírů různého druhu, ale také do jiných věcí jako nemovitostí nebo zboží. Pro investory to má vůči přímému nabytí cenných papírů tu výhodu, že je šíře rozptýleno riziko a výběr investic je proveden vysoce specializovanými odborníky. Ovšem služby, které jsou při této formě investování peněz poskytovány, mají také svoji cenu.

26. V řízení před Soudním dvorem předložily svá vyjádření Abbey National, vlády

28. Odměny za správu zvláštního investičního fondu jsou osvobozeny od daně

z přidané hodnoty. Tím má být zejména malým investorům usnadněn přístup k této formě investování [9]. Kvůli malému objemu investice, kterým disponují, totiž mají jen omezenou možnost široce rozloženého investování svých peněz přímo do cenných papírů. Dále často nedisponují znalostmi, které jsou nutné pro porovnání a výběr cenných papírů.

29. Osvobození má dále předejít narušení hospodářské soutěže mezi zvláštními investičními fondy, které jsou spravovány cizím subjektem a samosprávnými investičními společnostmi [10]. Zvláštní investiční fondy se pro nedostatek vlastní právní subjektivity nemohou samy spravovat a musí použít externí správcovskou společnost. Ty služby, které správcovská společnost poskytuje zvláštnímu investičnímu fondu, by jako takové podléhaly podle obecných pravidel dani. Naproti tomu u samosprávné investiční společnosti běžně nevznikají žádná plnění podléhající dani ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, poněvadž co se týče správcovské činnosti, neexistuje žádný vztah plnění mezi dvěma samostatnými osobami povinnými k dani. Bez osvobození v bodě 6 by tedy byly zvláštní investiční fondy spravované cizím subjektem zatíženy dodatečnými náklady, a tím by byly vůči samosprávně spravovaným investičním společnostem v nevýhodě.

30. Článek 13 část B písm. d) bod 6 šesté směrnice se podle svého znění vztahuje jen na spravování zvláštních investičních fondů (anglické znění: *special investment funds*) a nezmiňuje samosprávné investiční společnosti.

31. To vyvolává otázku, zda je toto ustanovení na posledně uvedené vůbec použitelné, pokud tyto přenesou služby správy na vnější subjekt. Bylo-li by nutno toto na základě znění ustanovení zamítnout, mohla by se v projednávaném případě Abbey National dovolávat osvobození, jen co se týče *unit trusts* [11], ne ale v souvislosti s plněními ve prospěch Inscape Investment Fund, u které se jedná o investiční společnost.

32. Při bližším pohledu však nezůstává žádný prostor pro použití čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, pokud se investiční společnost spravuje sama. Naproti tomu využívá-li investiční společnost služby správy od třetích subjektů, nachází se ve stejné situaci jako zvláštní investiční fond, ve

9 — Viz stanovisko generálního advokáta Poiarese Madura ze dne 18. května 2004 ve věci C-8/03 (BBL, Sb. rozh. s. I-10157, bod 26).

10 — Stanovisko generálního advokáta Poiarese Madura ve věci BBL (uvedeno v poznámce pod čarou 9 výše, bod 26).

11 — Podle čl. 1 odst. 3 směrnice 85/611 jsou *unit trusts* postaveny na roveň podílovým fondům smluvní povahy.

smluvní formě, a v daném případě by jí z důvodů korektní hospodářské soutěže mělo příslušet osvobození od daně ve stejném rozsahu [12].

33. Připustíme-li, že služby správy zadané k provedení třetím osobám vůbec mohou spadat pod skutkovou podstatu osvobození podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, nemůže pak činit rozdíl to, zda samosprávná investiční společnost nebo správcovská společnost zvláštního investičního fondu přenesla tato plnění třetím subjektům. Je-li tedy dále bez bližšího omezení řeč o zvláštních investičních fondech, platí tyto závěry obdobně pro investiční společnosti.

B – *K první předběžné otázce*

34. První předběžnou otázkou by VAT and Duties Tribunal chtěl vědět, zda je věcí vnitrostátního práva definovat, co má být považováno za spravování zvláštních investičních fondů ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, nebo zda se jedná o autonomní pojem práva Společenství.

12 — Tak také v souvislosti s belgickou *sociétés d'investissement à capital variable* (SICAV) generální advokát M. Poiares Maduro ve svém stanovisku ve věci BBL (uvedeném v poznámce pod čarou 9 výše, bod 8).

35. Pouze Spojené království zastává v tomto ohledu tezi, že toto ustanovení odkazuje nejen v souvislosti s uznáním zvláštních investičních fondů na členské státy, nýbrž že jim také přenechává definici toho, co má být považováno za spravování investičních fondů. Naproti tomu všichni ostatní účastníci řízení považují pojem spravování za pojem práva Společenství.

36. Podle ustálené judikatury je osvobození od daně upravené článkem 13 šesté směrnice autonomním pojmem práva Společenství, který musí být definován na úrovni Společenství [13]. Toto však neplatí, pokud Rada ve směrnici členské státy přímo pověřila stanovením některých pojmů osvobozujícího ustanovení [14]. V projednávaném případě není zcela jasné, které prvky skutkové podstaty osvobození od daně v čl. 13 části B písm. b) bodu 6 šesté směrnice chtěla Rada vyhradit definici členskými státy.

37. Pro výklad zastávaný Spojeným královstvím se v anglické verzi ustanovení: *„management of special investment funds as defined*

13 — Rozsudky ze dne 15. června 1989, Stichting Uitvoering Financiële Acties v. Staatssecretaris van Financiën, 348/87, Recueil, s. I-1737, bod 13; ze dne 12. září 2000, Komise v. Irsko, C-358/97, Recueil, s. I-6301, bod 51, a ze dne 3. března 2005, Fonden Marselisborg Lystbådehavn, C-428/02, ve Sb. rozh. s. I-1527, bod 27.

14 — Rozsudek ze dne 28. března 1996, Gemeente Emmen v. Belastingdienst Grote Ondernemingen, C-468/93, Recueil, s. I-1721, bod 24.

by Member States" nachází určitá indicie. Podobně jako nizozemská verze [15] může být této jazykové verzi porozuměno tak, že se „*as defined*" nevztahuje jen na „*special investment funds*", nýbrž na celý výraz „*management of special investment funds*".

38. Ostatní jazykové verze [16] však výklad Spojeného království nepodepírají. Naopak, činí zřetelným to, že členským státům je přiznáno pouze oprávnění k uznání zvláštních investičních fondů, přičemž toto oprávnění bylo mezitím překryto směrnicí 85/611.

39. Liší-li se vzájemně různé jazykové verze právního aktu, nebo ponechávají-li v každém případě prostor pro odlišný výklad, musí být podle ustálené judikatury takové ustanovení vykládáno s ohledem na obecnou systematiku a účel předpisu, jehož je součástí [17].

40. Cílem šesté směrnice je sbližování vnitrostátních právních předpisů o dani z přidané hodnoty. Za účelem vyvarování se narušení hospodářské soutěže má být především zajištěno, že v rámci celého Společenství platí jednotné skutkové podstaty upravující osvobození od daně. Tento cíl je ohrožen, jsou-li osvobození od daně vyplňována potenciálně vzájemně odlišnými vnitrostátními právními pojmy [18].

41. Při přijetí šesté směrnice, kdy právo zvláštních investičních fondů ještě nebylo směrnicí 85/611 sblíženo, sice mělo výjimečně smysl navázat při definování zvláštních investičních fondů na vnitrostátní právo. Tímto způsobem totiž bylo zajištěno, že osvobození od daně bude použito jen v jasně definovaných případech, totiž při spravování zvláštních investičních fondů, které jako takové disponují státním povolením v členském státě. Pro definici toho, co je nutno považovat za *spravování* zvláštního investičního fondu, ale platí obecná zásada, že skutkové podstaty osvobození od daně obsahují pojmy definované právem Společenství.

15 — „Het beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de Lid-Staten."

16 — Jako příklad budiž uvedeny následující verze:
ES: la gestión de fondos comunes de inversión definidos como tales por los Estados miembros;
DK: forvaltning af investeringsforeninger, saaledes som disse er fastsat af medlemsstaterne;
DE: die Verwaltung von durch die Mitgliedstaaten als solche definierten Sondervermögen durch Kapitalanlagegesellschaften;
FR: la gestion de fonds communs de placement tels qu'ils sont définis par les États membres;
IT: la gestione di fondi comuni d'investimento quali sono definiti dagli Stati membri.

17 — Rozsudky ze dne 27. března 1990, Mild Marketing Board v. Cricket St. Thomas, C-372/88, Recueil, s. I-1345, bod 19; ze dne 5. června 1997, SDC v. Skatteministeriet, C-2/95, Recueil, s. I-3017, bod 22, a ze dne 14. září 2000, D., C-384/98, Recueil, s. I-6795, bod 16.

18 — Viz rozsudek ze dne 25. února 1999, CPP, C-349/96, Recueil, s. I-973, bod 15, jakož i rozsudek SDC (uvedený v poznámce pod čarou 16 výše, bod 52).

42. Vláda Spojeného království poukazuje na to, že v závislosti na úpravě vnitrostátní úpravy zvláštních investičních fondů by také mohly vznikat rozdílné správní úkoly. S definicí fondu, který je úpravou zvýhodněn, tedy musí být spojena také definice spravování.

43. Tento argument však neuspěje. Jednak odchylky vnitrostátních ustanovení o zvláštních investičních fondech nesmí být tak značné, že by na úrovni Společenství nebyla možná jednotná definice spravování zvláštního investičního fondu pro účely výběru daně z přidané hodnoty. Toto platí tím spíše, neboť směrnice 85/611 mezitím pro mnoho druhů zvláštních investičních fondů stanoví společná pravidla. Kromě toho to právě podtrhuje nezbytnost vykládat alespoň pojem spravování jednotně v rámci celého Společenství, když už při definici útvarů, které jsou podle vnitrostátního práva uznány za zvláštní investiční fondy, existují odchylky.

44. Na první předběžnou otázku je tedy nutno odpovědět tak, že pojem „spravování" ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice je autonomním pojmem práva Společenství, od nějž se členské státy nesmí odchýlit [19].

C – K druhé a třetí předběžné otázce

45. Druhá a třetí otázka jsou obě zaměřeny na výklad pojmu spravování ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, a je proto nutno je zkoumat společně. Soudní dvůr je žádán o vysvětlení,

— zda plnění depozitáře a

— správcovskou společností třetím subjektům vyčleněné administrativní činnosti

spadají pod tento pojem spravování.

19 — K tomuto závěru přichází také generální advokát M. Poiares Maduro ve svém stanovisku ve věci BBL (uvedeném v poznámce pod čarou 9 výše, bod 25).

46. Abbey National a lucemburská vláda se domnívají, že se v obou případech jedná o spravování zvláštního investičního fondu osvobozené od daně, poněvadž dotyčné úkoly mají značný význam pro vedení zvláštního investičního fondu a nejsou pouze technické povahy. V této souvislosti odkazují zejména na definice úkolů správcovské společnosti a depozitáře ve směrnici 85/611, jakož i ve vnitrostátním právu.

47. Vláda Spojeného království a Komise naproti tomu chápou pojem spravování v užším smyslu. Tento zahrnuje jen ty činnosti, které se bezprostředně promítají do stavu aktiv a pasiv zvláštního investičního fondu, tedy vlastní investiční rozhodnutí, ne ale plnění depozitáře, jakož i vyčleněných účetních úkolů a úkolů výkazu hospodaření.

48. Znění čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, zejména samotný pojem spravování, nedává žádné jasné vysvětlení o tom, do jaké míry jsou jím zahrnuta plnění, která jsou zde předmětem sporu. Analýza toho, co je v běžném jazyce nebo v určitých právních oblastech míněno pojmem spravování, zde nepomáhá [20].

49. Zejména německá verze tohoto ustanovení ale vyvolává úvodní otázku, zda vyčleněná plnění vůbec mohou spadat pod osvobození od daně. Znění ustanovení je totiž možno chápat tak, že do působnosti osvobození od daně spadají jen ty služby správy, které uskutečňuje sám investiční fond.

1. Neexistence omezení osvobození od daně na plnění, která jsou uskutečněna samotným investičním fondem

50. Podle německého textu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice platí osvobození od daně jen pro spravování zvláštních *investičních fondů*. Pojem investičního fondu přitom není nijak blíže definován a nenachází se ani ve směrnici 85/611, ani v jiných právních aktech Společenství. V německých právních předpisech se tento pojem používá pro správcovské společnosti zvláštních investičních fondů [21]. Z toho by bylo možno vyvodit, že skutková podstata osvobození od daně vykazuje osobní prvek

20 — Viz usnesení generálního advokáta Poiaresa Madura ve věci BBL (uvedené v poznámce pod čarou 9 výše, bod 30).

21 — Viz čl. 2 odst. 1 investičního zákona: „Podílové fondy jsou aktiva veřejnosti spravovaná investičním fondem podle požadavků směrnice 85/611/EHS [...]" a čl. 6 odst. 1 věta první investičního zákona: „Investiční fondy jsou peněžní ústavy, jejichž působnost je zaměřena na správu aktiv [...]".

s tím důsledkem, že již předem neplatí pro služby správy, které byly zadány k provedení třetím osobám.

51. K tomuto je však nutno konstatovat, že žádná z jiných jazykových verzí neobsahuje odpovídající výslovnou formulaci, která odkazuje na spravování určitým aktérem [22]. V jiných verzích je nanejvýš možno vyvozovat ze samotného pojmu „spravování" (*management, gestion*), že osvobození od daně se vztahuje jen na plnění *správcovské* společnosti (*management company, société de gestion*).

52. Bylo by to však v rozporu s jasnou linií, kterou Soudní dvůr vytvořil ve své judikatuře k jiným srovnatelným skutkovým podstatám osvobození od daně v čl. 13 části B šesté směrnice. Vycházel přitom z charakteru příslušného plnění, ale ne z toho, kdo toto plnění uskutečnil. V rozsudku SDC Soudní dvůr například konstatoval [23]:

„Plnění osvobozená podle čl. 13 části B písm. d) bodů 3 a 5 jsou definována druhem uskutečněných služeb a ne poskytovatelem nebo příjemcem plnění. Tato ustanovení totiž neobsahují žádný odkaz na tato posledně uvedená."

53. Podobný výklad se nachází také v rozsudcích k osvobození od daně pojišťovacích operací podle čl. 13 části B písm. a) šesté směrnice [24].

54. Skutková podstata osvobození od daně podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice obsahuje – odhlédne-li se od zcela osamocené německé verze – právě tak málo jednoznačný odkaz na určitého poskytovatele plnění, jako skutkové podstaty bodů 3 a 5. Není tedy vyloučeno použít osvobození od daně podle bodu 6 na zde sporná plnění jen proto, že nebyla uskutečněna samotnou správcovskou společností, nýbrž depozitářem, popřípadě třetím subjektem specializovaným na vedení účetnictví a výkazy hospo-

22 — Viz jen anglická verze uvedená v bodě 39 výše, jakož i další verze uvedené v poznámkách pod čarou 15 a 16 výše.

23 — Rozsudek SDC (uvedený v poznámce pod čarou 17 výše, bod 32). Viz také rozsudek ze dne 27. října 1993, Muys'en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf v. Staatssecretaris van Financiën, C-281/91, Recueil, s. I-5405, bod 13, týkající se čl. 13 části B písm. d) bodu 1 šesté směrnice.

24 — Rozsudek CPP (uvedený v poznámce pod čarou 18 výše, bod 22) a rozsudky ze dne 8. března 2001, Skandia, C-240/99, Recueil, s. I-1951, bod 41, a ze dne 20. listopadu 2003, Taksatoringen, C-8/01, Recueil, s. I-13711, bod 40. Soudní dvůr zde však považoval za rozhodující, že osoba povinná k dani uskuteční plnění v rámci smluvního vztahu k pojištěnci, takže plnění třetích stran, které jsou zapojeny pojišťovnou, aniž by stály ve smluvním vztahu s pojištěncem, do tohoto osvobození od daně nespadají. Přenesení této myšlenky na jiné skutkové podstaty osvobození od daně (navržené generálním advokátem Ruiz Jarabem v jeho stanovisku ze dne 4. července 1996 ve věci C-2/95 (SDC, Recueil, s. I-3017, body 31 a násl.) Soudní dvůr zamítl (rozsudek SDC, uvedený v poznámce pod čarou 17 výše, body 39 a násl., zejména bod 57; viz také rozsudek Skandia, body 35 a násl.).

daření. Naopak je nutno zkoumat na základě samotného druhu plnění, zda patří k plněním osvobozeným podle bodu 6.

55. Ovšem ne každý úkol, který by byl osvobozen od daně, pokud ho správcovská společnost zvláštního investičního fondu nebo investiční společnost uskuteční sama v rámci svých činností, je třeba kvalifikovat jako plnění osvobozené od daně, byl-li zadán k provedení třetím osobám.

56. Úkoly vznikající při vedení zvláštního investičního fondu totiž sahají od specifických úkolů, které jsou charakteristické pro spravování zvláštního investičního fondu, jako například výběr cenných papírů, do kterých mají být investovány peníze investorů, až po zcela všeobecné činnosti, které vznikají v každém obchodním podniku, jako například účetnictví, personalistika, provoz počítačů a údržba kanceláří.

57. Jsou-li všechny úkoly uskutečněny samotnou správcovskou společností, případně investiční společností, je nutno je kvalifikovat celkově podle jejich hlavního významu jako od daně osvobozené spravování zvláštního investičního fondu[25]. Pro ně necharakteristická vedlejší plnění přitom sdílí kvalifikaci hlavního plnění[26]. Naproti tomu zadá-li správcovská společnost určitá plnění třetím osobám, musí se v souvislosti s těmito plněními samostatně zkoumat, zda jsou nebo nejsou charakteristická pro spravování zvláštního investičního fondu. Která kritéria jsou přitom rozhodující je třeba určit v následujícím.

2. Všeobecné úvahy k výkladu pojmu spravování v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice

58. Soudní dvůr doposud ještě nezaujal stanovisko k výkladu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice. Avšak i zde je nutno odkázat na obecné zjištění, že pojmy, kterými jsou upravena osvobození od daně podle čl. 13 šesté směrnice, je třeba vykládat restriktivně, jelikož představují výjimku z obecné zásady, že každá služba, kterou osoba povinná k dani poskytne za úplatu, podléhá dani z přidané hodnoty[27]. Zároveň platí pravidlo, že pojmy osvobození od daně jsou vykládány s ohledem na obecnou

25 — Pouze plnění, která uskutečňuje správcovská společnost jako samostatná hlavní plnění vedle spravování podílového fondu, například poradenská plnění pro třetí osoby, je třeba v souvislosti s povinností k dani z přidané hodnoty posuzovat samostatně.

26 — Rozsudky ze dne 13. července 1989, Skatteministeriet v. Henriksen, 173/88, Recueil, s. I-2763, body 14 až 16; ze dne 22. října 1998, Madgett a Baldwin, C-308/96 a C-94/97, Recueil, s. I-6229, bod 24, a rozsudek CPP (uvedený v poznámce pod čarou 18 výše, bod 30).

27 — Rozsudky Stichting Uitvoering Financiële Acties (uvedený v poznámce pod čarou 13 výše, bod 13), SDC (uvedený v poznámce pod čarou 17 výše, bod 20) a Taksatorringen (uvedený v poznámce pod čarou 24 výše, bod 36).

systematiku a účel předpisu, jehož jsou součástí [28], a že výklad splňuje požadavky zásady daňové neutrality, která je vlastní společnému systému daně z přidané hodnoty [29].

59. Generální advokát M. Poiares Maduro ve svém stanovisku ve věci BBL vytvořil následující kritéria pro rozlišení věcně blízkých plnění pokrytých osvobozením čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice od pomocných plnění, která již pokryta nejsou. Podle toho mají být od daně osvobozena plnění, „která jsou úzce spjata s provozováním fondů, to znamená s určováním investiční politiky a politiky nákupu a prodeje aktiv. Ačkoli tato osvobozená plnění nespočívají pouze v přijímání rozhodnutí, musejí se přinejmenším přímo týkat obchodování s cennými papíry. Aby bylo možné osvobození uplatnit, je potřebné, aby dotčené služby byly v podstatě neoddělitelné od plnění výslovně osvobozených podle šesté směrnice. Služby, které lze snadno oddělit od správy fondu jako takové, je však naproti tomu nutné považovat za služby podléhající dani z přidané hodnoty“ [30].

60. Podle jeho názoru záleží na tom, zda sporná plnění zasahují přímo do finanční situace fondu v takovém rozsahu, že mají rozhodující vliv na hodnocení finančních rizik nebo na přijímání rozhodnutí v oblasti investování. U asistenčních, informačních a poradenských služeb, které tato banka poskytla investičním společnostem (SICAV), posuzovaných ve věci BBL, se o tento případ nejedná.

61. Výchozím bodem těchto konstatování generálního advokáta byla judikatura Soudního dvora k podobným skutkovým podstatám osvobození od daně v čl. 13 části B písm. d) bodů 3 a 5 šesté směrnice. Soudní dvůr tak zejména v rozsudku SDC konstatoval, že dotčená plnění musí být samostatné povahy ve smyslu samostatného celku a pro plnění osvobozená od daně musí být specifická a podstatná [31]. Soudní dvůr přitom pro osvobození od daně podle bodu 3 ve prospěch převodů a pro osvobození obchodu s cennými papíry podle bodu 5 považoval za podstatné, že posuzovaná plnění vedou ke změně právní a finanční situace [32].

62. Lze pochybovat o tom, do jaké míry se tato zjištění Soudního dvora – jak byla navrhnuta generálním advokátem Poiaresem

28 — Viz odkazy v poznámce pod čarou 17 výše.

29 — Rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, Dornier, C-45/01, Recueil, s. I-12911, bod 42.

30 — Stanovisko BBL (uvedené v poznámce pod čarou 9 výše, bod 33). Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 21. října 2004 ve věci C-8/03 (BBL, Sb. rozh. s. I-10157) nepřevzal výklad čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.

31 — Rozsudek SDC (uvedený v poznámce pod čarou 16 výše, body 66 a 68) a rozsudek Soudního dvora ze dne 13. prosince 2001, CSC Financial Services, C-235/00, Recueil, s. I-10237, bod 25.

32 — Rozsudek SDC (uvedený v poznámce pod čarou 17 výše, body 53, 66 a 73) a rozsudek CSC (uvedený v poznámce pod čarou 31 výše, body 26 až 28).

Madurem – dají vztáhnout na osvobození spravování zvláštních investičních fondů ve smyslu bodu 6 a jaké důsledky z toho vyplývají pro ta plnění, která má v projednávaném případě posuzovat předkládající soud.

63. Domnívám se, že plnění musí být samostatné povahy – to znamená musí tvořit samostatný celek – a pro plnění osvobozená od daně musí být specifické a podstatné, aby spadala pod osvobození podle bodu 6. Hledisko změny právní a finanční situace, které vytvořil Soudní dvůr v souvislosti s plněními ve smyslu bodů 3 a 5, přitom není rozhodující pro to, zda se jedná o osvobozené plnění podle bodu 6.

64. Operace podle bodu 3 se týkají plateb a převodů, jakož i podobných postupů, operace podle bodu 5 obchodu s cennými papíry. Obě skutkové podstaty se tedy vztahují na určité transakce ve finančních službách. Proto je zde namístě považovat změnu právní a finanční situace za rozhodující kritérium, neboť o transakcích tohoto druhu může být řeč jen tehdy, pokud skutečně vedly k odpovídající změně situace.

65. Pojem „spravování" v bodě 6 je obecnější a nevztahuje se na konkrétní transakce. V rámci spravování zvláštního investičního fondu sice jsou prováděny obdobné transakce, nicméně není tomu tak nutně. Právě při dlouhodobě koncipovaných investičních strategiích nebo u určitých typů fondů, například realitních fondů, je také představitelné, že je po delší časové období jen sledován trh a nejsou činěny žádné nové investice. Také v tomto období však vznikají úkoly, které patří ke spravování investičního fondu.

66. Bylo-li by osvobození od daně zúženo na činnosti, které se projevují na složení portfolia, byla by od daně osvobozena jen podřadná část činnosti zvláštních investičních fondů. Tím by byl zpochybněn praktický účinek čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice. V praxi totiž činí jiné druhy činností, jako například projednávané sporné činnosti, značnou část operací, které vznikají při vedení zvláštního investičního fondu. Příliš restriktivní chápání pojmu spravování by kromě toho vedlo k tomu, učinit zadání dílčích plnění k provedení třetím osobám neatraktivním, a tím by ztížilo hospodářsky smysluplnou dělbu práce.

67. Pro použití osvobození od daně podle bodu 6 je tedy rozhodující pouze to, zda má

příslušné plnění samostatnou povahu, a zda je pro spravování zvláštního investičního fondu specifické a podstatné. Tato kritéria je třeba s ohledem na cíle ustanovení a systematické souvislosti se skutkovými podstatami osvobození od daně v čl. 13 části B písm. d) konkretizovat pro podobné operace. Dále je třeba zkoumat, jaký význam přitom má směrnice 85/611.

— Cíle a systematické souvislosti osvobození podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice

68. Cílem osvobození operací souvisejících se spravováním zvláštních investičních fondů je mimo jiné ulehčit malým investorům investování peněz do zvláštních investičních fondů [33]. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, mají být náklady na spravování zvláštních investičních fondů osvobozeny od daně. Neexistovalo-li by toto osvobození, byli by držitelé podílových jednotek zvláštních investičních fondů daňově více zatíženi než investoři, kteří investují své peníze přímo do akcií nebo jiných cenných papírů a nevyužívají služeb správy fondu.

69. Aby bylo vytvořeno daňově rovné zacházení s různými formami investic, jak to vyžaduje zásada neutrality daně z přidané hodnoty, neměly by ale také investice do zvláštních investičních fondů být zvýhodněny vůči přímé investici do cenných papírů. Jelikož osvobození podle bodu 5 neplatí pro řízení a správu cenných papírů, měly by také odpovídající operace podléhat dani, pokud je ve prospěch zvláštního investičního fondu poskytují třetí osoby.

70. Přitom je však třeba si všimnout, že pojem spravování v bodě 5 a v bodě 6 nemá stejný význam [34]. Jak uvedl Soudní dvůr v rozsudku CSC, pod řízení a správu podle bodu 5 spadají „služby administrativní povahy, které nemění právní a finanční situaci mezi účastníky" [35].

71. V praxi se zpětné vynětí v bodě 5 týkající se řízení a správy vztahuje především na činnost uschovatele. Vedle úschovy cenných papírů spočívá jeho správcovská činnost zejména v provádění technických operací, jako například vystavování výpisu cenných papírů, vybírání dividend, předávání informací mezi akciovými společnostmi a jejich akcionáři, jakož i odvádění srážkové daně a vystavování daňových potvrzení.

33 — Viz bod 27 výše a násl.

34 — Viz stanovisko generálního advokáta Poiarese Madura ve věci BBL (uvedeno v poznámce pod čarou 9 výše, bod 38).

35 — Rozsudek CSC (uvedený v poznámce pod čarou 31 výše, bod 30).

72. Pojem spravování zvláštního investičního fondu podle bodu 6 má naproti tomu zcela jiný význam. Aniž by byla předjímána další analýza, je možné srovnávat roli správce fondu jednak s rolí samotného peněžního investora, který investuje přímo do cenných papírů. Spravování zde tedy není omezeno na čistě technické operace, které běžně vyřídí uschovatel, nýbrž zahrnuje rozhodnutí, která musí být učiněna při investování peněz. Navíc k tomu přichází úkol emitovat, prodávat a stahovat podílové jednotky včetně s tím souvisejících administrativních úkolů (stanovení hodnoty podílových jednotek, účetnictví a platební styk).

— K významu směrnice 85/611 pro výklad pojmu spravování zvláštního investičního fondu ve smyslu šesté směrnice

73. Směrnice 85/611 sbližuje právo členských států pro zvláštní investiční fondy a investiční společnosti. Kromě požadavků na povolení SKIPCP a na jejich investiční politiku tvoří pravidla o povinnostech správcovských společností a depozitáře hlavní část směrnice 85/611. Zejména v příloze II, na kterou odkazuje čl. 5 odst. 2, obsahuje demonstrativní seznam úkolů, které jsou pro účely této směrnice považovány za „správu podílových fondů [zvláštních investičních fondů] a investičních společností". Z této úpravy je možné učinit zpětné závěry pro výklad čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.

74. V zásadě je žádoucí vykládat stejné pojmy v různých právních aktech jednotně. Právě při výkladu autonomních pojmů šesté směrnice je zohlednění speciálních ustanovení práva Společenství pro oblast, do které zdaňované operace patří, důležitou pomůckou. Neboť často se sotva dají ze samotné šesté směrnice vzít rozsáhlejší odkazy k upřesnění jejích neurčitých právních pojmů.

75. V rozsudku BBL Soudní dvůr na otázku, zda je činnost SICAV hospodářskou činností ve smyslu šesté směrnice, již odkázal na definici ve směrnici 85/611 [36]. Obdobné odkazy se vyskytují také v souvislosti s jinými skutkovými podstatami osvobození od daně v článku 13 šesté směrnice. Pojem pojišťovací operace v čl. 13 části B písm. a) vyložil Soudní dvůr například použitím směrnice 73/239/EHS o přímém pojištění [37]. Generální advokát J. Mischo pro definici

36 — Rozsudek BBL (uvedený v poznámce pod čarou 30 výše, bod 42).

37 — Rozsudek CPP (uvedený v poznámce pod čarou 18 výše, bod 18).

pojišťovacího makléře ve stejné skutkové podstatě osvobození od daně odkázal na směrnici [38] relevantní pro tuto profesní skupinu [39].

76. Generální advokát Poiares Maduro se však obrátil proti tomu zohlednit popis úkolů správy ve směrnici 85/611 pro výklad čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, protože předmět obou úprav byl různý [40].

77. Soudní dvůr již také skutečně s tímto argumentem zamítl opírat se v rámci výkladu šesté směrnice o jiné právní akty. Nepovažoval tak například za vhodné přikládat pojmu „lékařské výkony" v čl. 13 části A odst. 1 písm. c) šesté směrnice stejný význam jako ve směrnici o volném pohybu lékařů [41], [42]

78. Cílem směrnice 85/611 je vytvoření jednotných pravidel pro zvláštní investiční fondy. Tím mají být sblíženy podmínky hospodářské soutěže a odstraněny překážky pro přeshraniční obchod s investičními podíly při současném zajištění ochrany investorů [43]. Na základě nových ustanovení zavedených směrnicí 2001/107 [44] pro činnost správcovských společností (včetně přílohy II) má být dále pokročeno v harmonizaci. Přitom čím rozsáhleji jsou úkoly správy ve směrnici konkretizovány, tím úplnější je sbližování práva.

79. Toto zaměření směrnice 85/611 je do určité míry v rozporu s povinností vykládat ustanovení šesté směrnice, která stanoví osvobození od daně z přidané hodnoty – zde pojem spravování zvláštního investičního fondu, restriktivně. Požadavky obou právních aktů se však dají uvést do vzájemného souladu, nejsou-li pojmy v příloze II směrnice 85/611 považovány za definice služby správy zvláštního investičního fondu, nýbrž za popis typických úkolů správcovské společnosti [45]. Tento pohled ponechává dostatek prostoru pro to zohlednit správní úkoly uvedené v příloze II směrnice 85/611

38 — Směrnice Rady 77/92/EHS ze dne 13. prosince 1976 o opatřeních k usnadnění účinného výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb u činností pojišťovacích agentů a makléřů (ze skupiny 630 ISIC), a zejména o přechodných opatřeních ohledně těchto činností (Úř. věst. 1977, L 26, s. 14; Zvl. vyd. 06/01, s. 46).

39 — Stanovisko ze dne 3. října 2002 ve věci C-8/01 (Taksatorringen, Recueil, s. I-13711, body 88 a násl.). Soudní dvůr ponechal nerozhodnuto, do jaké míry má být směrnice 77/92 zohledněna, ustanovení této směrnice ale přesto zkoumal (bod 45 rozsudku).

40 — Stanovisko BBL (uvedeno v poznámce pod čarou 9 výše, bod 39).

41 — Směrnice Rady 93/16/EHS ze dne 5. dubna 1993 o usnadnění volného pohybu lékařů a vzájemného uznávání jejich diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci (Úř. věst. L 165, s. 1; Zvl. vyd. 06/02, s. 86).

42 — Rozsudek ze dne 20. listopadu 2003, Unterpertinger, C-212/01, Recueil, s. I-13859, bod 37.

43 — Viz první, druhý a třetí bod odůvodnění.

44 — Uvedena v poznámce pod čarou 7 výše.

45 — Viz v tomto smyslu také návrh Komise KOM(98) 451 konečný, s. 8.

v rámci šesté směrnice pouze jako indicii pro existenci činností spravování zvláštního investičního fondu. Zároveň je přitom možno v nutném rozsahu zohlednit povinnost restriktivního výkladu výjimek.

80. Byla-li by ustanovení v čl. 5 odst. 2 a v příloze II směrnice 85/611 považována za úplnou, také pro šestou směrnici platnou definici spravování zvláštního investičního fondu, nebyla by již předem plnění depozitáře tímto pojmem zahrnuta. Neboť jeho úkoly jsou upraveny zvlášť v článcích 7 a 14 směrnice 85/611.

81. Striktní oddělení úkolů správcovské společnosti a úkolů depozitáře odpovídá zvláštním cílům a systematice směrnice 85/611 [46]. Příloha II popisuje úkoly jednoho z těchto aktérů, totiž správcovské společnosti, aniž by v této souvislosti činila výroky o kvalifikaci úkolů depozitáře. Článek 13 část B písm. d) bod 6 se naproti tomu týká spravování zvláštního investičního fondu obecně, aniž by přitom diferencoval mezi jednotlivými aktéry [47]. Pojem spravování v šesté směrnici je potud širší, než definice v příloze II směrnice 85/611, a v zásadě připouští považovat také úkoly depozitáře za spravování.

82. Britská vláda sice správně zdůrazňuje, že směrnice 85/611 se nevztahuje na určité druhy zvláštních investičních fondů [48], pro které nicméně platí čl. 13 část B písm. d) bod 6 šesté směrnice. Tato okolnost nebrání zohlednění směrnice 85/611 při odpovědi na otázku, které činnosti jsou pro projednávané spravování zvláštního investičního fondu specifické a podstatné. Neboť ve sporu v původním řízení dotčené fondy popřípadě investiční společnosti spadají do rozsahu působnosti směrnice 85/611.

– Mezitímní závěry

83. Pojem spravování zvláštního investičního fondu ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice zahrnuje také plnění, která nejsou uskutečněna samotnou správcovskou společností. Zda je třeba považovat vyčleněnou činnost za spravování v tomto

46 — Viz k tomu více v bodech 85 a násl. níže.

47 — Viz k tomu více v bodech 50 a násl. výše.

48 — Směrnice 85/611 se nevztahuje například na uzavřené fondy a fondy, které neinvestují do cenných papírů.

smyslu, nezáleží na tom, zda má dotyčná činnost vliv na investiční politiku fondu. Skutková podstata osvobození od daně musí být vykládána ve světle cílů ulehčit malým investorům investici do zvláštních investičních fondů a neznevýhodňovat tuto formu investování vůči přímé investici do jiných cenných papírů. Při výkladu šesté směrnice je možné zohlednit směrnici 85/611; seznam činností správy v příloze II směrnice 85/611 však neobsahuje taxativní definici spravování fondů, která byla byla beze změny použitelná na čl. 13 část B písm. d) bod 6 šesté směrnice. Rozhodující je naopak to, zda úkol zadaný třetí osobě tvoří samostatný celek a je pro správu zvláštního investičního fondu specifický a podstatný.

84. Na základě těchto zjištění je nyní třeba zkoumat, zda plnění, která má posuzovat předkládající soud, je nutno považovat za operace osvobozené od daně v souvislosti se spravováním zvláštního investičního fondu.

3. Ke kvalifikaci činnosti depozitáře

85. Depozitář představuje – jak to vyjadřuje Komise – kromě fondu a jeho správce třetí základní pilíř právního rámce, který pro zvláštní investiční fondy směrnice 85/611 vytváří[49]. Jeho úkoly spočívají v zásadě v tom, spravovat majetek zvláštního investičního fondu a kontrolovat správcovskou společnost. Přitom je povinen jednat výhradně v zájmu podílníků[50] a těmto ručí za porušení svých povinností[51]. Směrnice tímto zavedla na ochranu investorů něco jako zásadu nazývanou „[kontrola] čtyř očí".

86. V této souvislosti poukázala Abbey National na čtvrtý bod odůvodnění směrnice 2001/107, ve kterém je řeč o „dvoučlenném vedení" (two-man management). Již z toho vyplývá, že také depozitář je součástí správy. Abbey National se však přitom dopustila nedorozumění. Uvedený bod odůvodnění se totiž nevztahuje na rozdělení úkolů na správcovskou společnost a depozitáře, nýbrž na úpravu v čl. 5a odst. 1 písm. b) směrnice 85/611. Podle ní musí vedení správcovské společnosti obsahovat alespoň dvě osoby s dostatečně dobrou pověstí a zkušenostmi.

49 — Sdělení Komise ze dne 30. března 2004, KOM(2004) 207 konečné – Úprava členských států pro depozitáře SKIPCP a možný vývoj, s. 2, bod 2.

50 — Článek 10 odst. 2 a čl. 17 odst. 2 směrnice 85/611.

51 — Články 9 a 16 směrnice 85/611.

87. Které úkoly jednotlivě úschova zahrnuje není směrnicí 85/611 upraveno ani zdaleka úplně [52]. Kromě toho proto má vnitrostátní právo pro popis těchto úkolů značný význam. Může zejména dovolit přesun úkolů z depozitáře na subuschovatele, aniž by se tím ovšem depozitář mohl zbavit svého ručení [53].

88. Krom toho směrnice 85/611 nestanoví členským státům ve všech podrobnostech kogentní požadavky na rozdělení úkolů mezi správcovskou společností a depozitářem [54]. Tak například vedení registru podílníků přísluší podle CIS-Sourcebook fiduciáři (tedy depozitáři) [55], přestože je tento úkol v příloze II, druhé odrážce písm. e) směrnice 85/611 přidělen správcovské společnosti.

89. Už z tohoto důvodu musí konečná klasifikace činnosti depozitáře ve sporu v původním řízení zůstat vyhrazena předkládajícímu soudu. Soudní dvůr může dát pokyny k výkladu pojmu spravování v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice jen v souvislosti s mu předloženým skutkovým a právním stavem.

90. V souvislosti s výše vytvořenými kritérii je nutno konstatovat, že činnost depozitáře představuje samostatný celek. Toto vyplývá už jen z toho, že mu podle směrnice 85/611 přísluší zvláštní, od úkolů správcovské společnosti oddělená role.

91. Činnost je pro spravování zvláštního investičního fondu také podstatná. Investování peněz do zvláštního investičního fondu v sobě skrývá pro investora riziko, že s prostředky svěřenými fondu nebude řádně naloženo nebo že budou dokonce zpronevěřeny. Investor sám je přitom sotva schopen kontrolovat jednání správců fondů. Proto má vyčlenění úschovy od ostatních úkolů spravování fondu rozhodující význam pro bezpečnost, a tím atraktivitu této formy investování peněz. K tomuto přispívají především také další kontrolní funkce, které ve vztahu ke správcovské společnosti depozitář vykonává.

92. Činnost depozitáře sice zpravidla nemá žádné bezprostřední dopady na složení

52 — Viz sdělení Komise (uvedené v poznámce pod čarou 49 výše), s. 3, bod 2.2, a s. 8, bod 4.3.2. Komise ale považuje další harmonizaci za nezbytnou a v příloze II bodě 3 navrhuje zařazení seznamu úkolů depozitáře do směrnice 85/611.

53 — Viz čl. 7 odst. 2 a čl. 14 odst. 2 směrnice 85/611.

54 — Viz tabulkový přehled v příloze II bodu 4.3 sdělení Komise (uvedené v poznámce pod čarou 49 výše).

55 — Viz bod 18 výše, číslo 7.

portfolia nebo ostatní finanční vztahy fondu. Pouze pokud jsou například investiční rozhodnutí, která jsou v rozporu se zákonnými nebo smluvními, popřípadě statutárními ustanoveními korigována na základě intervence depozitáře, je takovýto vliv možný. Jak již ale bylo konstatováno, přenesení tohoto kritéria vytvořeného v rámci osvobození podle bodů 3 a 5 na v projednávaném případě relevantní osvobození spravování zvláštních investičních fondů není tak jako tak vhodné [56].

93. Činnost depozitáře je konečně také specifická pro spravování zvláštního investičního fondu. Není srovnatelná například s úkoly auditora, který teprve následně s velkým časovým odstupem kontroluje správnost rozvah. Naopak depozitář má při výkonu svých kontrolních funkcí aktivní roli v každodenní činnosti fondu.

94. Činnost se neomezuje pouze na úschovu cenných papírů v technickém smyslu, kterou plní také uschovatelé. Pouhé úkoly uschovatele podléhají podle čl. 13 části B písm. d) bodu 5 šesté směrnice dani z přidané hodnoty. Pokud by byly úkoly depozitáře v podstatě totožné s úkoly uschovatele, obdobná plnění by ale přesto byla zahrnuta do osvobození podle bodu 6, vedlo by to k privilegování investování peněz do zvláštních investičních fondů vůči investici do jiných cenných papírů.

95. Právě čistě technickou úschovu majetku fondu však v původním řízení dotčení depozitáři přenesli na třetí stranu. Naložení s těmito úkoly z hlediska daně z přidané hodnoty není předmětem sporu. Nicméně úschova v technickém smyslu patří mezi charakteristické funkce depozitáře. I když depozitář svěřil tyto úkoly třetí straně, zůstává vůči investorovi odpovědný za řádnou úschovu a ručí za chyby, které při ní budou učiněny. Těžiště jeho činnosti, a tím zdanění jeho činnosti nemůže změnit tím, že nechá provádět podstatné části svých úkolů pod svým dohledem třetí stranou – zde takzvanými *global sub-custodians*. Nerelevantní je v této souvislosti také to, že *global sub-custodians* očividně dostávají svoji odměnu přímo od správcovské společnosti a ne od depozitáře, pod jehož kontrolou jsou ale činní.

96. Předkládající soud tedy musí zkoumat, zda při celkovém posouzení všech úkolů depozitáře tvoří úschova v technickém

56 — Viz bod 63 výše a násl.

smyslu hlavní část úkolů, které vnitrostátní právo v zásadě depozitáři ukládá. Je-li tomu tak, bylo by nutno považovat činnost depozitáře celkově za činnost podléhající dani z přidané hodnoty, protože další úkoly by jako vedlejší plnění sdílely kvalifikaci hlavního plnění.

97. S ohledem na rozsáhlé kontrolní úkoly, které CIS-Sourcebook na depozitáře přenáší, se však zdá být spíše nepravděpodobné, že by bylo nutno považovat tyto úkoly jen za vedlejší plnění, které vůči úschově v technickém smyslu ustupují do pozadí. Navíc úschovu v technickém smyslu bylo očividně možno bez dalšího vyčlenit, což se zdá být sotva možné tehdy, pokud by toto představovalo hlavní úkol depozitáře.

4. Ke kvalifikaci administrativních úkolů, které byly zadány k provedení třetím osobám

98. Činnosti, které Inscape zadala k provedení BNYE, popřípadě BNY, spadají pod pojem spravování ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, pokud tvoří samostatný celek a jsou pro spravování fondu podstatné a specifické. Do jaké míry tomu tak je ve sporu v původním řízení musí určit předkládající soud.

99. Pro to, že plnění tvoří samostatný celek, mluví v projednávaném případě skutečnost, že BNYE/BNY nepřevzala jen jednotlivé pomocné činnosti, nýbrž do určité míry úplný servis, jak vyplývá z popisu vyčleněných úkolů v bodu 24 tohoto stanoviska. Přenesené úkoly tvoří podstatnou část činností, které jsou v příloze II směrnice 85/611 uvedeny jako funkce správy. BNYE/BNY je odpovědná zejména za stanovení hodnoty podílových jednotek a za průběh platebního styku. Kromě toho přebírá ústřední úkoly při vedení účetnictví a sestavování výkazů.

100. Je možné, že jednotlivé vyčleněné úkoly nemají samy o sobě samostatnou povahu. V tomto smyslu pro osvobození od daně z přidané hodnoty nestačí to, že určitý úkol je uveden v příloze II směrnice 85/611.

Nezbytné samostatnosti je však dosaženo, přebírá-li třetí strana soubor plnění, který tvoří podstatnou část všech úkolů připadajících správě fondu.

101. Samostatnost přitom nevyplývá jen z rozsahu přenesených úkolů, nýbrž také z vnitřní soudržnosti přenesených činností. Tak například stanovení hodnoty je důležitým prvkem pro vytvoření účetních dokladů a zpráv.

102. Mnohé dále nasvědčuje tomu, že úkoly, jejichž provedením byl pověřen BNYE/BNY, je nutno v jejich celku považovat za podstatné a specifické pro spravování zvláštního investičního fondu. Zvláštní investiční fond je v jádru souhrnem cenných papírů, jehož složení se může měnit stejně jako hodnota jednotlivých, v něm obsažených cenných papírů. Hodnota podílových jednotek na tomto souboru je podle toho vystavena stálému kolísání. Proto, aby se mohlo s podílovými jednotkami zvláštního investičního fondu obchodovat, musí být v krátkých časových odstupech nově stanovena jejich hodnota. Do stanovení hodnoty se promítají příjmy z úroků a dividend jako hodnotu zvyšující faktory a správní náklady jako hodnotu snižující faktory. V úzké souvislosti se stanovením ceny stojí vedení příslušných záznamů, které slouží výkazu hospodaření vůči současným (a potenciálním) vlastníkům obchodních podílů, jakož i vůči orgánům provádějícím dohled. Také činnosti v souvislosti se zřízením a správou dílčích fondů je nutno považovat za podstatné a specifické.

103. Některé z přenesených úkolů jsou naproti tomu sice právě tak podstatné, ale ne ve stejné míře specifické pro spravování zvláštního investičního fondu, například úkoly v souvislosti s platebním stykem. Ze samotné okolnosti, že jeden prvek je pro dosažení osvobozené operace nezbytný, se nedá vyvodit osvobození tohoto prvku plnění [57].

104. Klasifikaci (celé) činnosti BNYE/BNY jako osvobozené operace ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice ale nebrání to, že některé dílčí úkoly nejsou specifické pro správu fondu. Rozhodující je naopak to, že plnění uskutečněná externími poskytovateli služeb jsou posuzována jako celek samostatná a pro spravování zvláštního investičního fondu podstatná a specifická. Právě shrnutí mnoha více či méně specifických činností je totiž typické pro spravování zvláštního investičního fondu.

57 — Rozsudek CSC (uvedený v poznámce pod čarou 31 výše, bod 32).

V – Závěry

105. V konečném výsledku navrhuji následující odpovědi na předběžné otázky VAT and Duties Tribunal:

„1) Pojem ‚spravování' ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977, o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně, je autonomním pojmem práva Společenství, od nějž se členské státy nesmí odchýlit.

2) Plnění, která poskytne depozitář ve smyslu článků 7 a 14 směrnice Rady 85/611/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů, jsou podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice osvobozena od daně,

— pokud tvoří samostatný celek a jsou pro spravování zvláštního investičního fondu nebo investiční společnosti podstatná a specifická a

— pokud těžiště těchto plnění nespočívá v činnostech úschovy a správy ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.

3) Služby, které poskytuje externí správce ve formě administrativních činností při správě fondu, jsou podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice osvobozeny od daně z přidané hodnoty, pokud tvoří samostatný celek a jsou pro spravování zvláštního investičního fondu nebo investiční společnosti podstatné a specifické."